

MARTYNA BUNDA

PODVLČÍ

PŘELOŽILA BARBORA KOLOUCHOVÁ

ARGO

MARTYNA BUNDA

PODVLČÍ

Z polského originálu *Podwilcze* vydaného nakladatelstvím

Wydawnictwo Literackie v Krakově v roce 2023

přeložila Barbora Kolouchová.

Obálku navrhl, grafickou úpravu a sazbu provedl Tomáš Cikán.

Odpovědná redaktorka Veronika Chaloupková.

Redigovala Marcela Bramborová.

Korektura Mirka Jarotková.

Technický redaktor Milan Dorazil.

Vydalo nakladatelství Argo,

Milíčova 13, 130 00 Praha 3,

www.argo.cz, argo@argo.cz,

v roce 2024 jako svou 5571. publikaci.

Vytiskla tiskárna Akcent.

Vydání první.

ISBN 978-80-257-4468-0

NAŠE KNIHY DISTRIBUUJE KNIŽNÍ VELKOOBCHOD KOSMAS

SKLAD: KOSMAS S.R.O. ZA HALAMI 877

252 62 HOROMĚŘICE

TEL: 226 519 383, FAX: 226 519 387

E-MAIL: ODBYT@KOSMAS.CZ, WWW.FIRMA.KOSMAS.CZ

KNIHY JE MOŽNO POHODLNĚ ZAKOUPIT

V INTERNETOVÉM KNIHKUPECTVÍ WWW.KOSMAS.CZ

Pro Martina, který přivedl naši smečku

Sídlo v Podvlčí (polsky Podwilcze; neogotická stavba v Západním Pomořansku z konce 19. století, která je v současné době, bohužel, ve zchátralém stavu – pozn. překladatelky) existuje doopravdy. Přesto není známo, jak dlouho ještě bude stát a zda je možné jej zachránit. Ona neutuchající krása byla jednou z inspirací pro vznik tohoto románu. Všechny postavy a události spojené s Podvlčím jsou fiktivní, některé architektonické detaily popsané v této knize jsou však skutečné. Autorka děkuje majitelům sídla, že toto místo mohla navštívit, a nepřestává věřit v to, že se jej podaří zachovat.

Nejprve si všimla šíje. Velmi dlouhé. Plynule propojovala černé chundelaté tělo s elegantně klenutou hlavou. Linie vedla přirozeně a přímo nad krkem se prohýbala do ušlechtilého oblouku. Moc pěkné. Kdysi, před mnoha lety, viděla Kornelie podobnou velkou kníračku.

Zvířata z fotografie zobrazené na facebooku na ni pozorně hleděla zpod černých zastřižených ofin. V dlouhých bujných vousech jim nejspíše hnízdil nezávislý život, jak už to u kníračů bývá. Mikrokosmy bakterií se o dobyté teritorium právě dělily s hmyzem, pískem, prachem, zárodky plísní, zbytky jídla, travními pyly a výměšky, které knírači shrnuli ze země tím, že po ní náruživě čmouchali svými krabatými čenichy. Když si Kornelie prohlížela psy, na chvílku zapomněla na celý svět.

Tu fotku zahlédla už dříve. Ale tehdy svou pozornost věnovala něčemu jinému. Od té doby, co si ji braly na paškál bulvární plátky, dennodenně spatřovala svou tvář na fotografiích ukradených z jejího profilu, půjčených od někdejších známých anebo vyhrabaných ve starých školních kronikách. Hlavní titulky zněly: *Učitelka sexu*, *Kdo to dopustil?* a konečně: *Je to její vina*.

Myslela si, že to nepřežije.

Tentokrát však začala číst text připojený k fotografii. Jakýsi zoufalec hledal hlídání pro své dva psy a zároveň někoho, kdo se postará o dům. Jelikož ten, kdo mu to slíbil, si to náhle rozmyslel. Hotel pro psy

nepřichází v úvahu, protože není jasné, jak dlouho bude pán domu nepřítomný – týden či měsíc, který by se ale klidně mohl protáhnout na půl roku. Kornelie by si post přeskrolovala ještě jednou, ale počítačový algoritmus nějak zamrzl a s podivuhodnou vytrvalostí jí promítal pouze tu jednu fotku. Po třetím či čtvrtém čtení jí obsah textu konečně začal docházet. Měla radši psy než lidi. Stará budova, již od světa odděloval hustý les, se tak mohla stát jejím azylem.

Velcí knírači na fotce seděli v prostorném pokoji. Za jejich hřbety si Kornelie všimla zděného, žebrově klenu-tého krbu s místem pro vaření, velmi vysokých stropů a štíhlých oken. Interiér domu byl stejně tak malebný jako jeho název: Podvlčí.

Zadala název do googlu. Z budovy se vyklubal takový menší zámeček. Neogotika překonaná secesní měkkostí ve vedení linií střechy, obrysů oken, arkýřů a věžiček. Boční schodiště, točité jako mořská mušle, bylo veledílem. Kornelie se zahleděla do obrazů a měla pocit, jako by se ponořila pod vodní hladinu. Poklidnou a nekonečnou.

Všimla si další fotky, staré spoustu let, možná ještě předválečné: na trávě před hlavním vchodem do sídla seděli tři velcí knírači, kteří měli šije stejně tak dlouhé a nejspíš i prohnuté jako psi na fotografii připojené k příspěvku. To, co by považovala za rozmar přírody a záblesk její molekulární geniality, bylo vlastností, spojenou po celá desetiletí s konkrétním místem. Vzpomněla si na paní Narcisu – ženu, která jí v jiném životě, v jiném světě, ukázala právě takové knírače a naučila ji hledět na jejich krásu.

Aniž by se pouštěla do detailů své situace, napsala majiteli. Nemůže doložit příliš mnoho referencí, ale v kníračích stejně jako v umění se trochu vyzná.

Odpověděl obratem – otázkou, jak dlouho tam může zůstat. Odepsala mu podle pravdy, že čas jí nikterak netlačí. Další zpráva se jí za okamžik zobrazila v messengeru: Mohla by dorazit už zítra?

ČÁST PRVNÍ

**VELKÁ KNÍRAČKA
FANKA**

V domě, v němž od narození žila, bylo vše ošklivé. „Což ale neznamená, že by to bylo horší,“ opakovala svým studentkám, když dívky obdivovaly kovové zdobení na nožkách od Ruhlmana, zlatý lesk z Klimta či dortově béžovou krásu fasád Louvru. S trochou pokory dodávala, že krásné často znamená poškozené. Jako by nepřestávala polemizovat s paní Narcisou.

Dům, v němž bylo vše ošklivé, se dobře osvědčil v roli první umělecké školy. „V ošklivosti se často skrývá leccos zajímavého, co si zaslouhuje opravdu pečlivě prozkoumat,“ poučovala je. A mnohdy to byla pravda. Kornelie proseděla dětství na starém domovním schodišti a celé hodiny si prohlížela dřevěné zábradlí podepřené obyčejnými sloupky. Ať se šlo nahoru, či dolů, ruka snadno klouzala po dřevě a dobře také držela v zaoblených ohybech, ale konečky prstů se již zlehounka dotýkaly hrboilaté a nerovné struktury. Zesponu, po celé délce zábradlí táhnoucího se až do třetího patra, totiž byly vyřezány miniaturní lístky – a bylo jich téměř tisíc.

Kdosi, kdo je tam vytvořil, nebyl zručným řezbářem. Lístičky připomínaly sešit prvňáka, který měl za trest tisíckrát napsat písmenko „a“. Buď byly obhroublé, nebo přetažené, anebo se ničemu nepodobaly. Utvářely však plynulý vzor, na nějž se nikdy nikdo nepodíval. To je tak smutné, říkala si malá Kornelie a jako by cítila povinnost zábradlí vše vynahradit.

Díky tomu také zjistila, že řezbář skryl v řadách lístků překvapení: zvířátka, části lidského těla, jako například nohu či ucho, a na jednom místě dokonce nahý ženský hrudník, tedy něco, co rozhodně nebylo pro malé holčičky. Kornelii to však přišlo vzrušující. Když pak člověk v druhém mezipatru, v ohybu, v místě málo viditelném a zastíněném, tam, kde se ani nedalo přidřepnout na schod, správně naklonil hlavu a podíval se zesponu, spatřil dva kopulující psy. Onen řezbářský učeň se nejspíš dobře bavil, protože silně vzpřímené ocasy a vztyčený psí úd vyřezal do nejmenších detailů. Kornelie trávila celé hodiny zkoumáním psů a lístečků a nikterak nevnímala, že ji matka vyhání ven.

Ten zděný dům stál v Parkové ulici a roku 1948 v něm přišla na svět Korneliina máma Vladislava. Město povstávalo z poválečných trosek, u hlavního náměstí bourali zbytky dřevěné synagogy a na místě shořelé budovy postavili symbol nových, lepších časů: blok betonové konstrukce, s okny sestávajícími ze dvou nestejných křídel. S růstem jednotlivých pater bylo časem možné z vyšších podlaží v Parkové namísto lesa spatřit více takových domů.

Žebříňáky, které zajížděly do pekárny na dvorku zděného domu, vystřídaly dodávky se spalovacím motorem, v Parkové se objevily elektrické lampy, jež nahradily plynové, a silnici z polních kamenů, kterým se říkalo kočičí hlavy, nakonec vylili asfaltem. Jeho hustý odér bylo cítit až do pozdního podzimu. Děti se sáňkami byly v zimě vyhánány z ulice, jelikož auta, která dříve bývala vzácností, zde nyní jezdila každou chvíli a hrozilo nebezpečí dopravních nehod. Pouze výhled z přízemí, v němž bydlela Korneliina rodina – nejprve prababička Anna s dcerou

Evou, poté Eva s dcerou Vladislavou a nakonec Vladislava s dcerou Kornelií –, byl tentýž. Jako by se byt bránil změ-
nám. Jediným oknem v pokoji bylo, stejně jako před sto
lety, vidět zeď oddělující dvorek od zbytku světa a malé
chomáčky trávy rostoucí podél ní.

Byt zůstal stále stejný. Vladislava, stejně jako její
matka a babička, koupala dceru v plechové vaně, kterou
namontovali ještě jeho předváleční majitelé. Studená
voda se do ní napouštěla přímo z trubky vedoucí po po-
vrchu stěny, zakončené zahradním kohoutkem. Teplá se
musela dolévat z vědra. Vladislava nebyla chudá. Komu-
nistická vláda si cenila šikovných rukou mladé invalidní
důchodkyně se slabým srdcem a zadávala jí různé ruční
práce. Korneliina matka poté hrdě vyprávěla sousedům,
že za ty košíky a drhané dekorace, jež vyrábí, dostane po-
lovinu platu vedoucí pracovní brigády. Přestože nebyla
nijak zvlášť asketická, stejně to pokaždé dopadlo tak,
že výměny spotřebičů, opravy či rekonstrukce jí přišly
méně důležité než ostatní věci.

Byt se nedal pořádně vytopit. Z chladu a příliš stude-
né vody se Vladislavě rok od roku víc vysušovala kůže
a na tvářích se jí rozrůstala stále hustší síť červenorů-
žových cévek, jež nakonec začaly připomínat ornament
na kachlíkových kamnech umístěných v jediném poko-
ji. Eva, a po ní též Vladislava, se odjakživa, každý večer
a každou zimu strachovala, aby kamna nakonec trvale
nepopraskala, protože potom by všichni umřeli na otra-
vu kouřem. Kamna však doma zůstávala i nadále. I přes
praskliny byla nerozbitná. Stejně jako ženy v této rodi-
ně. Byla věčná.

Proto také byla pro Vladislavu značným překvapením
matčina smrt. Babička Eva zemřela těsně před narozením

vnučky. Na jaro si plánovala zasadit na dvorku ostružiny, aby jim potulné kočky nechodily pod okno, a ten večer chtěla zazimovat kožichy, aby bezpečně přečkaly léto ve skříni a posloužily jim i další zimu. Už se je chystala látat, ale nakonec ani nezačala, protože zakopla o práh vlastního bytu a zemřela. Vladislava přivolala doktora a ten konstatoval mrtvici. Na kuchyňském stole po ní zůstaly tmavé kovové nůžky, ošoupaný krejčovský metr, pět vedle sebe položených tlustých jehel a také trocha okoralých chlebových kůrek, které stejnoměrně odkrajovala z krajíců.

Chladného březnového rána roku 1974 se Vladislava sama vydala závějemí do porodnice. Nečekala, že manžel půjde s ní ani že zůstane v jejím životě. Měl práci, často býval pryč, a když začala rodit, akorát byl na cestách.

Museli ji říznout. Udělali to téměř bez umrtvení. Vladislava totiž v nemocnici povečeřela, byť spíše z povinnosti než z hladu, a kvůli tomu jí nemohli dát celkovou narkózu. Prožila takřka nesnesitelnou bolest, ale i přes to všechno si slíbila, že svou holčičku bude milovat. A milovala. Ve chvílích, kdy se jí stehy na bříše rozestupovaly a praskaly, protože musela potisící položit dítě do postýlky; když ji budil pláč předtím, než doopravdy usnula, protože neměla žádnou výpomoc, anebo když jí kůže na ruku obrostla růžovými lišejí od praní plen ve studené vodě. Neměla ráda chvíle, kdy byl manžel doma. „To víš, práce...“ říkával, když odjížděl. Vladislava mu pokaždé přitakala a zavřela za ním těžké dveře přízemního bytu.

Jmenoval se Tomasz Kamiński a to jméno v Kornelii pokaždé vyvolávalo smíšené pocity. Když ho někdo v přítomnosti dívenky vyslovil anebo venku zavolal: „Tómászíí!“,

cosi v ní tuhlo. Postupem času se u ní ten pocit objevoval stále méně a byl stále kratší.

Kornelie se na tátu několikrát zeptala. Kde se narodil? Na severovýchodě Polska, někde v okolí Suwałek. Ale v jaké vesnici? Momentíček, bylo to něco na B... Kde se seznámili? No, lidi se prostě občas seznámí jen tak. Teprve po letech objevila několik dopisů, které si napsali, a mezi nimi i výstřižek z novin. Z dopisů nijak moudrá nebyla – přivítali se, prohodili pár formálních vět o tom, co se v minulém týdnu stalo u nich doma, nějaké šachy, večer s kamarádem u akordeonu, ale žádné detaily, komplimenty či vyznání. Zato inzerát byl poměrně jasný: „... svobodná žena, která bydlí s matkou a je šetrná a úsporná, ráda pozná poctivého, pracujícího svobodného muže...“ Když se mámy na ten výstřižek zeptala, pokrčila rameny. Namísto odpovědi se zastyděla.

Vladislava by dceru nikdy nepojmenovala Kornelie. To otec šel na úřad, kde takové jméno nahlásil. A to bylo vše, co po něm Kornelie zdědila.

V oněch vzácných momentech, kdy byl přítomen doma, říkal dceři „Kora“ a jí se do paměti navždy vryly dlaně velké jako bochníky chleba a úzká, kostnatá a výrazně spadlá ramena. Když ji objímal, propojení krku a paží utvářelo téměř ideální trojúhelník.

„Kristý,“ opravovala ho ihned matka, která to podivné jméno nikdy nepřijala a slibovala si, že půjde na úřad a nechá jí změnit rodný list. Jenže nikdy to neměla po cestě a pak už bylo příliš pozdě.

Táta mizel a vracel se, až jednou odjel a už se nevrátil. Po šesti letech Vladislava podala žádost o rozvod. V měsíčku se šušovalo, že za odchod manžela mohla jeho

chladná žena. A něco na těch řečech bylo – Vladislava měla nohy studenější než ledová plocha na kartuzském jezeře a studená byla i postel, o níž se dělila s dcerou (pokud byl otec doma, spal na slamníku rozloženém v kuchyni). Co si Kornelie pamatovala, uléhaly do ní na noc obě dvě, pokaždé tím stejným způsobem: dívčiny nožičky mizely kdesi pod dekou odestlaného gauče a vedle její hlavy ležela matčina velká studená chodidla.

* * *

Na nočním stolku se objevily červené desky se soudním rozsudkem o rozvodu, přičemž máma odešla na trh pro vajíčka a přinesla psa. S důsledností, která jí nebyla vlastní, dceři sdělila, že ho dostala od trhovce za skle-nici medu. Čistokrevné štěně, jež obyčejně stojí hodně peněz, mělo bulku na břicho, která podle ní byla jen obyčejná kýla.

„Vzala jsem si ho, aby si to ten blázen nerozmyslel,“ vysvětlila jí a otočila štěně bříškem nahoru. A skutečně – na místě, kde měl být pupík, mělo zjevnou vypouklinu na šířku prstu.

Kornelie se natáhla pro teplé, chundelaté tělíčko a pejsek zívł, čímž jí ukázal jemné, světlerůžové hrdlo a jazyk, a pak ještě jednou odhalil břicho s jasně viditelným vypoulením. Kdyby měl být nemocný, zlomilo by jí to srdce.

Až do večera ho nosila jako panenku, muchlala ho a bez ustání se ho ptala, jak mu je. Přestože bylo štěně na šestiletou holčičku těžké, a i když se vrtělo, Kornelie je nosila celý den, jako by se bála, že v opačném případě zmizí. Večer usnuli společně – dívka, vedle ní pejsek a teprve pak máminy velké nohy.

Každé ráno nyní začínalo stejným rituálem: poté, co se Kornelie probudila, opatrně přiblížila obličej k psím nozdram, aby pocítila jeho teplý dech na tváři. Teprve pak se pejska zlehka dotkla. Zvíře vytržené ze spánku, který mělo pokaždé stejně tak hluboký, se nejprve nepřítomně rozhlíželo kolem sebe, a až pak vyskočilo a rozběhlo se do hlubin bytu, přičemž do tlamy popadlo bačkoru anebo ponožku. Za ním cupitala máma a nadávala přítom, bůhvíproč, na tátu.

Fenka považovala Kornelii za druhé štěně, na které může útočit, které může chytat za nohavice a kousat. Ohled brala pouze na jednu osobu v domácnosti – Vladislavu. Pokaždé se jí klidila z cesty. Když se míjely v úzké chodbičce, legračně couvala a neustále do něčeho zadkem narážela. Shazovala nenošené boty svázané tkaničkou, proutěné koše s pletací vlnou, košťata a lopatky či hromady látek, které čekaly, až z nich Vladislava konečně něco ušije. Ustavičně se na svou paničku dívala omluvně a oddaně. Jakmile však spatřila Kornelii, vyrazila kupředu jako beran a divže dívku neporazila.

Čas ubíhal a Kornelie rostla. Z šestileté holčičky se stala osmiletá slečna, rituály však zůstávaly stejné. Večer, než šla panička spát, jí psisko zahřívало místo a odsouvalo se stranou, sotva se Vladislava přiblížila. Velké psí tělo viselo dolů z jednoho kraje tak dlouho, dokud si Korneliina matka nelehla. Poté jí kníračka začala olizovat chodidla. Stejným pomalým pohybem myla každý prst, klenbu, patu či prostor mezi prsty. A teprve až když pocítila jemné štouchnutí, jež znamenalo náznak lidské netrpělivosti, odtáhla hlavu pryč. Povzdechla si a otočila čumák směrem ke Kornelii, čímž změnila objekt svého zájmu.